

Львівський державний університет внутрішніх справ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРИВАТНОГО ПРАВА В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ**

**Збірник тез доповідей
учасників науково-практичного семінару**

31 жовтня 2025 року

Львів 2025

Редакційна колегія:

Бутинська Р. Я., завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Вовк М. З., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Воробель У.Б., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності ЛьвДУВС, доктор філософії, доцент;

Дутко А.О., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності ЛьвДУВС, кандидат юридичних наук, доцент

Ільків Н. В., доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Красницький І. В., директор навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор;

Майкут Х. В., завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Хомко Л. В., доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Яновицька А. В., професор кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Актуальні проблеми приватного права в умовах євроінтеграційних процесів в Україні: збірник тез доповідей учасників науково-практичного семінару (31 жовтня 2025 року) / за заг. ред. Р. Я. Бутинської, І. В. Красницького, Х. В. Майкут. Львів: ЛьвДУВС, 2025. 366 с.

У збірнику представлені тези доповідей, повідомлень та виступів учасників науково-практичного семінару «Актуальні проблеми приватного права в умовах євроінтеграційних процесів в Україні» (31 жовтня 2025 року). У публікаціях учасників висвітлено теоретичні та практичні проблеми сучасного стану та перспектив розвитку науки приватного права та законодавства України; наведено досвід фахівців у пошуку ефективних шляхів удосконалення правового регулювання в умовах воєнного стану та з урахуванням євроінтеграційних процесів.

Опубліковано в авторській редакції. За дотримання авторських прав, достовірність інформації та коректність висновків відповідальність несуть автори.

© Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025

ВСТУПНЕ СЛОВО

На національному рівні євроінтеграція визнана як головний і незмінний зовнішньополітичний пріоритет України. На цьому шляху важливим є впровадження європейських правових доктрин та принципів.

Євроінтеграція вимагає приведення національних норм, що регулюють відносини власності, договірне право, захист прав споживачів та інтелектуальної власності, у відповідність до Директив та Регламентів ЄС. Від того, наскільки якісно та ефективно буде гармонізовано ці норми з *acquis communautaire* ЄС, залежить наша конкурентоспроможність, інвестиційна привабливість та правова захищеність громадян. Це означає, що ми не просто змінюємо закони — ми змінюємо фундамент нашої правової системи. І саме приватне право — цивільне, господарське, трудове, сімейне, земельне, та інші — є тим наріжним каменем, на якому будується європейський внутрішній ринок.

Сьогодні актуалізується низка гострих проблем. Зокрема, *проблеми імплементації*, тобто як забезпечити ефективне застосування гармонізованих норм на практиці; *проблеми юрисдикції*, зокрема щодо вирішення колізії права, особливо у сфері міжнародних приватних відносин; *проблеми відновлення*, що пов'язані з необхідністю врегулювання питань відшкодування шкоди, завданої збройною російською агресією, та забезпеченням захисту майнових прав у контексті повоєнної відбудови.

Таким чином, завдання, яке стоїть перед сучасною правовою наукою, — це не лише технічна імплементація європейських директив, а й доктринальне осмислення та інтеграція європейських правових цінностей: добросовісності, пропорційності та високого рівня захисту прав.

Наш семінар є платформою для фахової дискусії. Маємо надію знайти відповіді на сучасні виклики, обмінятися досвідом і сформувані науково обґрунтовані пропозиції для законодавця та судової практики.

Запрошую вас до плідної наукової дискусії, щоб спільно знайти ефективні шляхи вирішення цих актуальних проблем та сприяти прискореному руху України до повноправного членства в ЄС.

*Ректор Львівського державного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент,
полковник поліції, заслужений працівник освіти України*
Дмитро ШВЕЦЬ

персональних даних, оподаткування, облік ФОП. Отже, ФОП – найкращий стартовий варіант для малого онлайн-бізнесу: швидка реєстрація, проста звітність, помірні податки та гнучкість в управлінні. Тому не варто наражати себе на ризики, а діяти у рамках чинного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Про електронну комерцію: Закон України ВІД 03.09.2015 № 675-VIII. URL: Про електронну комерцію | від 03.09.2015 № 675-VIII
2. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV.
3. Конституція України від 28.06.1996. URL: Конституція України | від 28.06.1996 № 254к/96-ВР
4. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: Податковий кодекс України | від 02.12.2010 № 2755-VI.
5. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.1995 № 265/95-ВР. URL: Про застосування реєстрато... | від 06.07.1995 № 265/95-ВР
6. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. Закон України. URL: Про захист прав споживачів | від 12.05.1991 № 1023-XII
7. Хижняк О.С. Недоліки електронного бізнесу в Україні і шляхи їх усунення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки.* 2016. №16. С. 90-94.
8. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб: Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX.

Григор'єва В.М.

здобувачка вищої освіти
відділення підготовки студентів денної форми навчання
інституту права та безпеки
(Одеський державний університет внутрішніх справ)

Науковий керівник:

Ковбан А.В.

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
інституту права та безпеки,
кандидат юридичних наук, доцент
(Одеський державний університет внутрішніх справ)

ВИКОРИСТАННЯ SMART-КОНТРАКТІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЦИВІЛЬНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

У сучасних умовах цифровізації економічних процесів та розвитку технологій блокчейну особливого значення набуває питання впровадження smart-контрактів (розумних контрактів) у цивільно-правові відносини. Ці інноваційні інструменти дають змогу автоматизувати виконання договірних зобов'язань, зменшити ризики невиконання угод та мінімізувати потребу у посередниках. У той час як традиційне договірне право ґрунтується на письмових або електронних формах волевиявлення сторін, smart-контракти забезпечують самовиконання умов договору завдяки закладеним у програмний код алгоритмам.

Використання таких технологій відкриває нові можливості для правової практики, однак водночас породжує низку проблемних питань: зокрема, щодо правової природи smart-контракту, його співвідношення з цивільно-правовим договором, способів забезпечення виконання зобов'язань та відповідальності сторін у разі порушення умов. Вирішення цих питань має важливе значення для адаптації українського законодавства до вимог цифрової економіки та інтеграції у міжнародний правовий простір.

В свою чергу, smart-контракти — це програмні алгоритми, які функціонують як самостійно виконувані цифрові угоди, де всі умови запрограмовані безпосередньо в коді й розміщені на блокчейні. Вони автоматично реалізують задані дії після виконання заздалегідь встановлених умов, що усуває необхідність у посередниках, таких як банки чи юристи, та забезпечує прозорість і надійність операцій. Після інтеграції в блокчейн смарт-контракти стають незмінними, що гарантує їхню стійкість до змін і захист від будь-якого втручання [1].

Таким чином, смарт-контракт виступає не лише технічним інструментом, а й новою формою реалізації договірних зобов'язань, яка потребує належного правового осмислення у межах цивільного законодавства України.

На основі аналізу статей 627 та 546 Цивільного кодексу України можна стверджувати, що використання смарт-контрактів має потенціал стати ефективним інструментом для забезпечення виконання зобов'язань в рамках національного правового поля.

В статті 627 ЦКУ закріплено принцип свободи договору, надаючи сторонам можливість вільно визначати умови взаємодії за умови їх відповідності законодавчим нормам, діловим звичаям, а також принципам розумності та справедливості. Smart-контракти, як інноваційна форма договірних відносин, гармонійно вписуються у ці рамки. Завдяки автоматизованій технічній структурі, що поєднує фіксацію умов та механізм їхнього негайного виконання, такі

контракти можуть бути введені в обіг у відповідності до чинного законодавства за умови посилання на попередньо укладений традиційний письмовий договір.

Вищезазначена стаття 546 ЦКУ викладає перелік форм забезпечення виконання зобов'язань, залишаючи простір для використання інших способів, передбачених законом чи договором. Smart-контракти вповні відповідають цьому підходу завдяки своїй здатності автоматично реалізовувати положення угод. Технічне програмування таких контрактів дозволяє виконання умов лише після досягнення чітко визначених критеріїв.

У ролі інструмента забезпечення зобов'язань смарт-контракти створюють можливості для повної автоматизації договірних процесів. Замість текстового формулювання умови прописуються в програмному коді, який автоматично активується при досягненні встановлених параметрів. Хорошим прикладом можуть слугувати операції, пов'язані з управлінням віртуальними активами відповідно до положень Закону України «Про віртуальні активи». Ці активи існують у вигляді електронних даних з певною економічною цінністю і можуть бути розблоковані автоматично при досягненні умов договору, без втручання посередників чи ручного підтвердження сторонами.

Одним із ключових завдань цивільного права є забезпечення виконання зобов'язань. У традиційній моделі воно досягається через застосування таких інститутів, як неустойка, застава, порука чи гарантія. Смарт-контракти ж дозволяють автоматично контролювати й виконувати зобов'язання без участі третіх осіб. Наприклад, у договорі купівлі-продажу програмний код може забезпечити, що кошти переходять продавцю лише після отримання покупцем товару. Це фактично створює автоматизований спосіб забезпечення виконання зобов'язань [2].

Разом із тим, науковці підкреслюють, що технічна самовиконуваність не виключає потреби у правовому механізмі відповідальності сторін у випадку помилкового або неправомірного виконання умов. Адже у разі збою алгоритму або спірного тлумачення даних сторони все одно звертаються до суду, що потребує розробки процесуальних правил оцінки таких доказів. Отже, смарт-контракти не усувають традиційних засобів забезпечення виконання зобов'язань, а доповнюють їх новими цифровими можливостями — зокрема, самостійним контролем виконання, фіксацією дій у блокчейні та автоматичним застосуванням договірних санкцій.

Однак Smart-контракти суттєво відрізняються від класичних механізмів забезпечення зобов'язань, таких як застава чи право притримання. Наприклад, при заставі майно передається кредитору до виконання боржником своїх

зобов'язань. У випадку Smart-контрактів майно, як-от криптовалюта, блокується системою до моменту виконання умов угоди. Аналогічно, право притримання передбачає фізичне утримання майна кредитором до виконання боргових зобов'язань, тоді як смарт-контракти дозволяють заблокувати ресурс у цифровій формі та здійснюють операції автоматично після дотримання погоджених умов [3, с.190].

В українській юридичній науці триває дискусія щодо правової природи смарт-контракту. Одні автори розглядають його як електронну форму договору, що підпадає під дію ст. 205 ЦК України, інші — як самостійний вид правового феномену, який поєднує в собі юридичну угоду та технічний механізм її реалізації [4].

Особливість смарт-контрактів полягає у тому, що їх умови формалізуються у вигляді програмного коду, який, на відміну від традиційного тексту договору, не допускає двозначного тлумачення. Це підвищує правову визначеність, але водночас зменшує гнучкість у разі виникнення непередбачуваних обставин.

Smart-контракт базується на правочині, який здійснюється через інтернет і може бути визначений відповідно до пункту 1 статті 202 Цивільного кодексу України як дія, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків. Такі правочини можна класифікувати за пунктом 1 частини I статті 31 ЦКУ як дрібні побутові або такі, що укладаються у момент виконання, та віднести до категорії усних згідно з пунктом 1 статті 206 ЦКУ. Отже, їх можна виразити у формі алгоритму, закодувати й інтегрувати в блокчейн, що забезпечує існування договору у цифровому середовищі.

Окремої уваги потребує питання юридичної сили результатів виконання смарт-контрактів. В такому випадку, автоматичне виконання дії — наприклад, переказ коштів — не завжди свідчить про належне виконання зобов'язання, якщо одна зі сторін доведе технічну помилку або недобросовісність коду. Тому для ефективної інтеграції смарт-контрактів у цивільне право необхідне нормативне закріплення механізму їх тлумачення, оскарження та призупинення виконання у судовому порядку.

На сьогодні Smart-контракти знаходять своє застосування у багатьох сферах правовідносин, включаючи страхування, корпоративну купівлю майна, а також автоматизовані платежі при доставці товарів чи наданні послуг. Вони особливо популярні для торгівлі акціями, облігаціями та опціонами, а також для мікрофінансових операцій. Проте, коли мова йде про більш складні типи договорів із різноманітністю умов і положень, які важко перекласти в

алгоритмічну форму, використання Smart-контрактів стає значно складнішим або навіть неможливим [5].

Роблячи висновок, варто зазначити, що використання смарт-контрактів у цивільно-правових зобов'язаннях є важливим етапом цифровізації приватного права України, який відповідає сучасним тенденціям розвитку правової системи в умовах євроінтеграції. Такі інструменти забезпечують автоматизацію виконання зобов'язань, підвищують рівень довіри між сторонами та мінімізують людський фактор у договірних відносинах.

Разом з тим, ефективне впровадження смарт-контрактів потребує удосконалення нормативно-правової бази, зокрема чіткого визначення їх правової природи, механізмів визнання доказової сили блокчейн-записів та способів вирішення спорів, пов'язаних із їх виконанням.

Таким чином, смарт-контракти мають потенціал стати дієвим інструментом забезпечення виконання цивільних зобов'язань, проте лише за умови комплексного поєднання технічного та правового регулювання їх застосування в Україні.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: (*Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, №№ 40-44, ст.356) URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Станкевич А. В. Смарт-договори як вид електронних договорів, їх особливості та проблематика при електронному обігу об'єктів цивільного права. — Науковий вісник УжНУ. Серія: Право. — 2025. — № 1(87). URL:<http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/324747>
3. Майданик Р. А. Смарт-контракт криптоактивів у цивільному праві України. — *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. — 2024. — № 1(127). — С. 39–44. URL: <https://legal.bulletin.knu.ua/article/view/2410>
4. Юридичний науковий журнал» ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ СМАРТ-КОНТРАКТУ ЯК ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ» [3,с.190]. URL:http://lsej.org.ua/6_2023/41.pdf
5. Що таке смарт контракти і які принципи їх роботи . URL: <https://legalaid.ua/ua/shho-take-smart-kontrakty-i-yaki-pryncyipy-yih-roboty/>
6. Наталія Бойко,Адвокат.Смарт контракти-чи справді договори та чи дійсно „розумні,,. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/3169-smart-kontrakty--chi-spravdi-dogovori-ta-chi-dijsno-rozumni.html>

Гришук В.

здобувачка вищої освіти
навчально-наукового інституту права
та правоохоронної діяльності
(Львівський державний університет внутрішніх справ)